

Piotr PIETRYK, *Pięćdziesiąt pięć lat dla Zgorzelca 1964-2019. Historia Szkoły Podstawowej nr 5 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zgorzelcu*, Zgorzelec: Wydawnictwo Poligrafia AD REM, 2020, ss. 253. ISBN: 978-83-66458-41-3.

DOI: <https://doi.org/10.18290/rt21684-9>

Szkoła to nie tylko budynek czy infrastruktura, ale przede wszystkim to ludzka społeczność. Tworzą ją zarówno nauczyciele jak i uczniowie, pracownicy oraz rodzice. Każda szkoła to skarbiec ludzkich przeżyć, doświadczeń i historii. Wielokrotnie podejmowano się dokumentacji historii zgorzeleckich szkół, na ogół tytułem pełnych jubileuszy. Najczęściej opracowania te były jedynie zarysem historii poszczególnych placówek. Stąd też książka pt.: *Pięćdziesiąt pięć lat dla Zgorzelca 1964-2019*, autorstwa Piotra Petryka, jest pozycją wyjątkową, gdyż jako jedyna nie tylko opisuje historię Szkoły Podstawowej nr 5 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zgorzelcu, ale również umiejscawia ją w konkretnym kontekście dziejowym i społecznym.

Autor – lokalny historyk i pasjonata – rozpoczął swą narrację od cytatu zaczerpniętego z Przemysława Czaplińskiego:

Odzyskać Miasto to tyle, co uświadomić sobie,
że najbardziej jest nasze wtedy, gdy dostrzegamy,
jak wiele nie-naszego w nim mieszka, jak wiele
obcości skrywa się w szczelinach jego historii (s. 5)

Powyższy cytat niejako wskazuje kontekst, który należy przyjąć na początku lektury tej monografii, aby zrozumieć znaczenie historii, jaką ona opowiada.

Opracowanie zostało podzielone na sześć rozdziałów. Oprócz pierwszego rozdziału, który traktuje o początkach szkoły, kolejne odpowiadają okresom rządów poszczególnych dyrektorów placówki. W ten sposób autor ukazuje, jak konkretne kierownictwo wpływało na kształtowanie się społeczności szkolnej. Oczywiście wpływ ten był również uzależniony od ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej. Książka zawiera bogaty zbiór aneksów, wśród których można odnaleźć takie ciekawostki, jak: hymn szkoły, listę dyrektorów i nauczycieli, listę najwybitniejszych sportowców szkoły itp. Opracowanie zawiera wiele opisów biograficznych poszczególnych postaci z historii szkoły i miasta. Tym bardziej, że dla znacznej części czytelników postaci, to osoby w jakimś stopniu im znane.

Autor oparł swoje opowiadanie na tekstach źródłowych, jak np. kroniki szkolne, wspomnienia itp. Ponadto wykorzystał dość obszerny zbiór opracowań zwartych i artykułów traktujących o historii miasta, regionu, a także kraju. Pozycja jest bogata w ilustracje, które po części obrazują opowiedane przez autora wydarzenia. Zastosowanie tych elementów niejako ożywia opowiadaną przez autora historię, czyni ją bardziej zrozumiałą i bardziej ludzką.

Piotr Pietryk, jako historyk, nie bał się trudnych tematów, a nawet kwestii kontrowersyjnych, jak np. przesiedleń ludności niemieckiej, polskiej oraz greckiej. Tę konsekwencję naukową można zauważyć w czasie lektury. O idei nadania im. Bolesława Chrobrego pobliskiej Szkole Podstawowej nr 4, jako demonstracji polskich korzeni tego miasta, pisał w taki sposób:

Trzydzieści lat, kiedy nasi Piastowie sprawowali kontrolę nad tym rejonem, jest słabym punktem zaczepienia do legitymizmu tych ziem. Słupy Chrobrego już dawno przegniły w wodach Nysy Łużyckiej i wszelki ślad po nich zginął. Polskość tych ziem była wynikiem II wojny światowej. Nie trzeba szukać sztucznych argumentów. Używanie propagandowych haseł typu: Byliśmy; Jesteśmy; Będziemy nie wytrzymują konfrontacji z prawdą. To naciągana historia (s. 65).

Szczerze zachęcam do przeczytania tej monografii. Na pewno dla wielu mieszkańców Zgorzelca będzie ona okazją do powrócenia w pamięci do pięknych lat szkolnych. Dzięki tej monografii możemy na nowo przypomnieć sobie i w pewien sposób uczcić pamięć naszych nauczycieli, wychowawców i pedagogów. Książka świetnie ukazuje, jaka jest misja szkoły, oraz jak bardzo wpływa ona na kształtowanie całych społeczności. Ze względu na dość ciekawy kontekst historii Polski – moim zdaniem – pozycja ta powinna stanowić obowiązkową lekturę dla starszych uczniów.

Ks. Adam Szpotański
e-mail: petronius_caius@op.pl